

Шачковська Т. Ю., студентка
Науково-навчального Гуманітарного інституту НАУ
м. Київ
Науковий керівник: викладач
кафедри української мови та культури Науково-навчального
Гуманітарного інституту НАУ
Онуфрійчук Г. І.

Переклад іноземної літератури українською мовою

Перекласти книгу – написати її заново. Переклад художньої літератури – мистецтво. Перекладачі схожі на письменників, вони мають передати атмосферу твору, пояснити книгу для читачів та повністю зберегти стиль автора.

Щодо перекладу на теренах України, то ситуація є не досить доброю. Щоб відповісти на питання чому, потрібно згадати нашу непросту історію.

Декілька століть поспіль нам намагались довести, що ні української мови, ні культури та і України не існує. Але незважаючи на все ми не припиняли боротися. Пік боротьби припав на ХХ ст. Провівши у 20-х роках так звану «українізацію», радянська влада швидко її згорнула та розпочала доводити нам, що ми всі люди радянські [3, с. 34]. Письменники та поети у той період також займалися перекладом, тому Україна втрачала не тільки талановитих письменників, а і перекладачів. Дехто підкорився режиму та почав писати для радянської влади, декому пощастило втекти закордон, а більшість були замордовані. Напевно варто згадати будинок на вулиці Культури у місті Харків. У 30-ті вулиця називалася вулицею Червоних письменників, а жили там діячі українською культури: письменники, перекладачі, актори, журналісти. В народі будинок називали будинком Слова, так як там жили діячі культури, а будинок був збудований у формі букви «С» [2, с. 32]. Спокійне та розмірене життя у тому будинку закінчилось 12 травня 1933 коли чекісти приїхали по Михайла

Ялового, а через декілька місяців в домі не були ні одної спокійної ночі, а будинок почали називати «дом предварительного заключения» (будинок попереднього ув'язнення) [2, с. 31]. Пізніше людей які були вбиті та репресовані у той період стали називати «Розстріляним відродженням». Далі українською майже не перекладали. А те що перекладала у більшості випадків перекладали з російської. Нам намагалися довести, що російський переклад кращий, а мова гарніша. Але ми ніколи не припиняли боротися. 1945 році Ігор Шевченко (псевдонім Ігор Чернятинський), перекладач та професор філології Гарвардського університету переклав «Колгосп тварин», книгу яка була наче більмо на оці для радянської влади, а сам автор книги, Джордж Орвелл, за таку пряму аналогію на СРСР був змушений переховуватися від комуністів. Переклад був опублікований у Мюнхені у тому ж 1947. До речі Орвелл сам оплатив публікацію книги та написав передмову. Було видано 1500 примірників, нажаль більшу половину було знищено більшовиками.

Також потрібно віддати належне журналу «Всесвіт», який є унікальним для України явищем. Ідея створити журнал іноземної літератури з'явилася ще за часів УНР. Журнал заснували в січні 1925 року неймовірно талановитою людиною Василем Елланським (писав під псевдонімом Василь Еллан-Блакитний) також над журналом працювали Хвильовий та Довженко. Нажаль Елланський не встиг насолодитися своїм дітищем, він помер у грудні того ж року через хворобу серця. За іронією долі журнал був закритий 1934, а більшість працівників журналу були репресовані.

У 1958 році журнал відновив роботу, але публікації письменників соціального табору, повинні були складати половину всіх публікацій. У 1971 році редактор журналу став Дмитро Павличко, один з найталановитіших українських перекладачів. У 1975 під його керівництво у перше на теренах СРСР був опублікований переклад книги Маріо П'юзо «Хрещений батько». А уже у 1978 році Павличко був змушений написати заяву на звільнення. На його місце прийшов черговий борець з «буржуазним українським націоналізмом».

На жаль з часом тираж журналу тільки зменшується, незмінним залишається принцип видавати те, що раніше видано українською не було.

За період незалежності, на жаль тільки декілька років тому нашим видавництвам вдалося укріпити свої позиції на видавничому ринку, та трохи витіснити російські. Звичайно у нас було багато невдач, наприклад, відомий всім жахливий переклад видавництвом «Софія» книги Пауло Коельо «Заір», але вони є у нас і зараз [1, с. 55]. Інколи видавництва, задля економії, згадують радянську практику і замість перекладу з мови оригіналу перекладають з польської чи російської. Нещодавно видавництво «Книжковий клуб» зобов'язалося ще раз перекласти книгу Кінга «Кладовище домашніх тварин», через її жахливий переклад. Читачі вважають, що їх ввели в оману. Видавництво запевняло, що перекладач перекладав книгу з мови оригіналу, читачі ж впевнені, що з російської. Вони провели аналогію в помилках при перекладі твору української та російською та прийшли до висновку, що Володимир Поляков, автор українського перекладу, перекладав з російської [5].

Українська журналістка, Ірина Виговська, на інформаційному порталі tochka.net, опублікувала рейтинг топ-5 українських видавництв [4]. До нього увійшли: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, Видавництво Старого Лева(ВСЛ), Зелений пес, Фоліо та Основи.

А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА – найстаріше дитяче видавництво незалежної України. Засноване поетом Іваном Малковичем в 1992 році. Це видавництво робить ставку на оригінальний переклад та чудові ілюстрації. Саме це видавництво подарувало нам Гаррі Поттера. У асортименті цього видавництва є книги, як для дорослих так і для дітей.

Видавництво Старого Лева (ВСЛ) – вважають найпрогресивнішим видавництвом України. В асортименті є книги для дорослих і малечі. Найвідомішою опублікованою роботою видавництва є популярна по всьому світу розмальовка для дорослих «Чарівний сад» Джоанни Босфорд.

Зелений пес – видавництво засноване в 1999 письменниками-братами Капрановими. Видавництво представляє сучасну художню літературу для людей різного віку.

Основи – видавництво працює понад 20 років. Зараз його очолює внучка Павла Загребельного та Дмитра Павличка, Дана. В «Основах» видається, як наукова так і художня література.

Фоліо – спеціалізується більше на українській літературі, але співпрацює з іноземними авторами. Приділяє велику увагу художньому і поліграфічному оформленню [4].

І хоча нам потрібен ще не один рік аби витиснути російські видавництва з українського ринку хоча б на половину, нам потрібен не один рік аби у книгарні при купівлі книги не потрібно буде уточнювати, що вона потрібна саме українською, нам потрібен не один рік аби книги обов'язкові для прочитання у школі були в українському перекладі, але я впевнена, що нам вдасться вивести український переклад на новий рівень та популяризувати його.

Список використаної літератури

1. Верменко-Бережний О. Біди українського перекладу / Олек Верменко-Бережний // Український журнал. – 2010. – № 7-8. – С. 54-55
2. В'ятрович В. Історії з грифом «Секретно». Архіви КГБ розповідають / Володимир В'ятрович – Л.: Часопис, 2013. – 236 с.
3. Гудманян А. Вступ до галузевого перекладу / Артур Гудманян, Галина Єнчева, Алла Сітко.: Навч. посіб. – К.: Аграр Медиа Групп, 2014. – 258 с.
4. Виговська І. Що читати: Топ 5 кращих українських видавництв <http://afisha.tochka.net/ua/58579-что-читат-top-5-luchshikh-ukrainskikh-izdatelstv/>
5. Сліпченко К. В Україні вперше перевидадуть книгу через неякісний переклад http://zaxid.net/news/showNews.do?v_ukrayini_vpershe_perevidadut_knigu_cherez_neyakisniy_pereklad&objectId=1358280